

บทวิจารณ์ : “ไต่บ้านเดอะซีรีส์” หนังสือสะกนษที่ปมี

สำเนียงศรีสะเกษ

written by Peera Songkunnatham | เมษายน 14, 2017

กิตติศัพท์หนาหุ ซำกัันอ้อหลึ วำหน้งเร่อง “ไต่บ้าน” (ไต่บ้านเดอะซีรีส์, สุรศักดิ์ ป่องศร กำกับ, 2560) นึ่ม่วนคัก... ถำยหน้งอยู่ในศรีเกษบำนเฮำพ้อม แม่ข้อยวำ ซุมโรงพยำบำลศรีเกษยกพวกไปเบ็งเป็นลึบๆ คน ขนาดวำตอนนัันขำ ฉำยมำได้สำมอำทิตย์แล้วเตะ กะย้งยึนโรงอยู่ม้อละหลำยรอบ... ไต่ยึนวำสัันข้อยกะเลยตัดลึนใจไปเบ็งน่ำ

สมัยฉันยังเด็กเมื่อราวสิบห้าปีก่อน โรงหนังชุมชนเอง (ภาษาแต่จิว แปลว่า “ราบรื่น-มีโชค”) เมืองศรีสะเกษ จะมีตั๋วสามราคาคือ 30 บาท นั่งแถวหน้าๆ 40 บาท นั่งแถวกลางๆ และ 50 บาท นั่งแถวหลังๆ ทุกวันนี้ราคาตั๋ว 70 บาท แต่ถ้าดูหลังสี่โมงเย็นวันธรรมดา จะลดราคาเหลือ 60 บาท ขณะที่ตามกรุงเทพฯ และหัวเมืองใหญ่ราคาตั๋วหนังเริ่มต้นที่ 140 บาท ทำให้ฉันสงสัยเหมือนกันว่า ถำนำรำยได้ค้ำตั๋วหนังกว่ำสี่ลึบลำนบำทที่ “ไต่

บ้านเดอะซีรีส์” ได้โกยไปแล้ว มาปรับให้อิงราคาตัวของกรุงเทพฯ ที่หนังทั่วไปใช้
คำนวณรายได้ หนังเรื่องนี้จะเป็นหนัง “ร้อยล้าน” กับเขาได้ไหม

การได้เห็นเมียงเกิดของเจ้าของบจกหนัง บว่าสิเป็นห้างสรรพสินค้าชุมชนแสงดูบ้านคูเมียง นักเรียนโรงเรียนศรีสะเกษ
วิทยาลัย (สังเกตได้จากตัวอักษร “ศ.ก.ว.” เติ้งเอ็กเสื่อ) อะควอเรียมมีอุโมงค์เบิ่งปลาบึก มันเป็นความรู้สึกที่สุดยอด
แอง โดยเฉพาะฉากที่พระ-นางย่างเข้าไปเบิ่งหนังอยู่ชุมชนแสง แล้วเติงโตเฮากับโตละคอนบจกกะนั่งฟังเก้าอี้กำมะหยี่
สีแดงคือกันเลย ข้อยรู้สึกตื่นตัวตื่นใจอีหลี

แต่กะเนาะ... ใช้สถานที่ศรีสะเกษแล้วคือจั่งบ่ใช้สำเนียงศรีสะเกษนา...

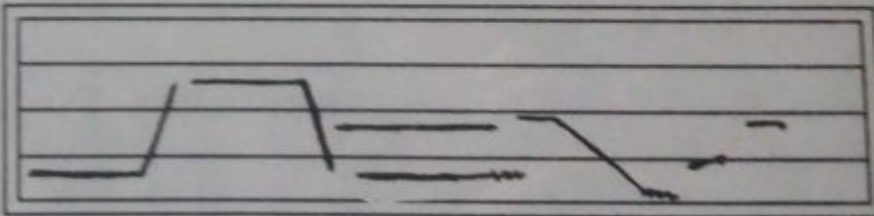
บว่าสิเป็นพระเอก “จำลอง” ผู้สาวเติงสอง “ครูแก้ว” กะ “หมอปลาวาห” แม้แต่บักฝรั่ง “เฮิร์บ” กะมีสำเนียงแตก
ต่างออกไปท่าอื่นทั่วที่บ่ทั่วแดนอีสาน ตามแต่โตนักสะแดง แต่สิหาผู้ได้สำเนียงคือข้อยหนีบมีจ้อย

หมู่ของข้อยเคยบอกว่าสำเนียงลาวศรีสะเกษเว้าผญาบ่ม่วน ต้องเป็นสำเนียง “คนอุบล...” มันจั่งจับใจ! พอข้อยสิสอน
ภาษาลาวอีสานให้ชาวต่างชาติเขียนกะบ่สอนสำเนียงศรีสะเกษเดะ ย่านผู้อื่นหัวใส กะสิสอนสำเนียงอุบล สำเนียง
งขอนแก่นไป โตข้อยกะคือกัน ไปเฮ็ดงานเปนม่ามเป็นนายภาษาอยู่ขอนแก่น อยู่หนองบัว อยู่ชัยภูมิ กะสิพยายาม
เว้าสำเนียงอุบลไป แต่มันกะแคดแลดศรีสะเกษตลอด (กะบ่ได้อยากอายสำเนียงเจ้าของได้ แต่ว่าลางเทียกะรู้สึกกว่า
บ่อยากเว้าออกศรีสะเกษหลายโพด มันบ่เข้าพวกยามอยู่หม่องอื่น)

10. ฐานเสียง จังหวัดศรีสะเกษ

Dialect or Region: Sisaket

	พื้น OPEN	เอก TONE 1	โท TONE 2	ยาว LONG STOP	สั้น SHORT STOP
สูง High	ขา	ฆ่า	ฆ่า	ขาด	ขัด
กลาง Mid	กา	กา	กา	กาด	กัต
ต่ำ Low	กา	กา	กา	กาด	กัต

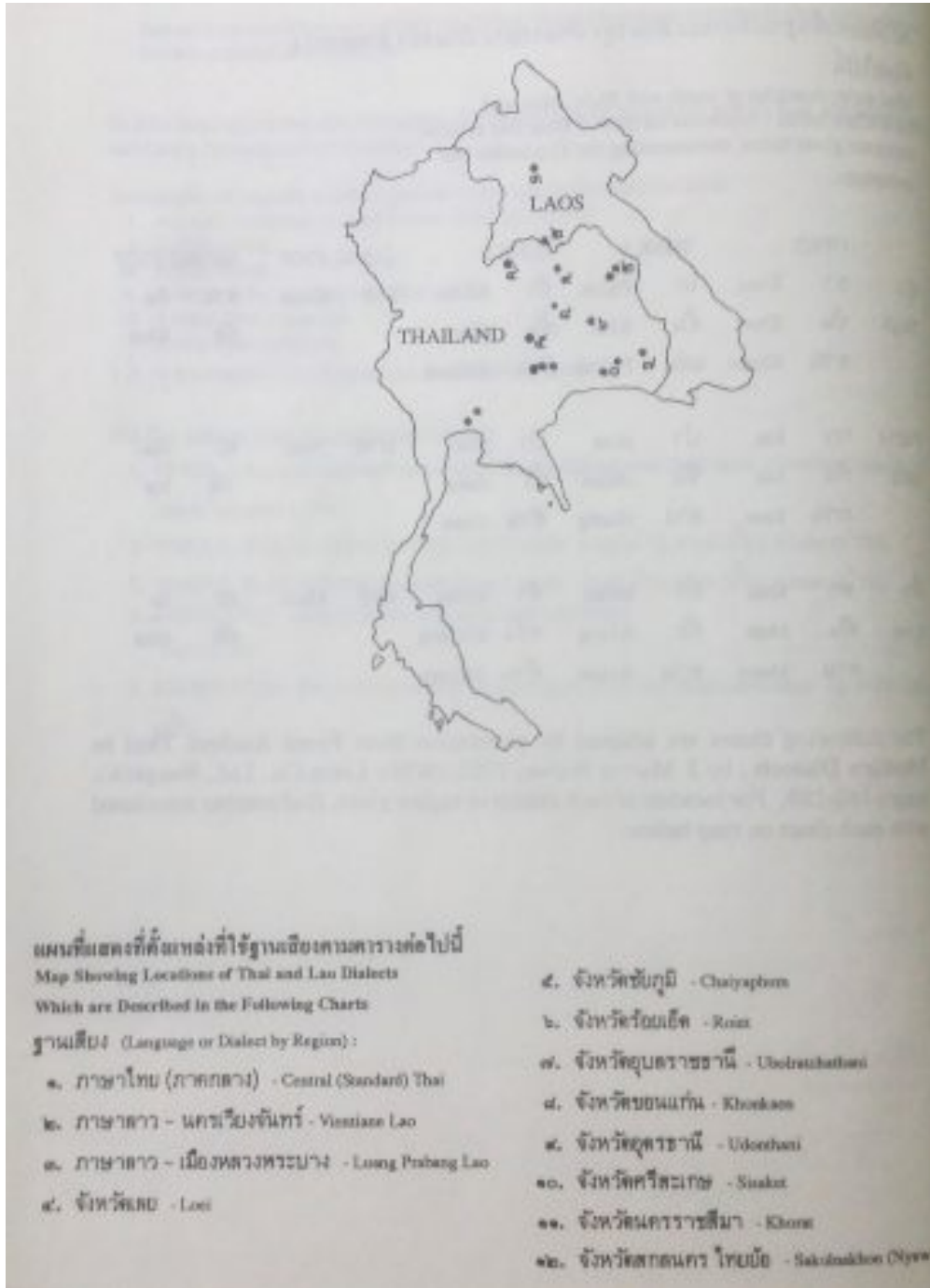
ลาวสำเนียงศรีสะเกษ นอกจากจะห้วนและเร็วเหมือนสำเนียงแถบอีสานใต้และลาว
ใต้ส่วนใหญ่แล้ว ลักษณะเด่นคือคำอักษรกลางเสียงสามัญเช่น “กิน เบียร์ ไป ตาย
” จะออกเป็นวรรณยุกต์เสียงตก “กิน๋ง ไป๋ง” ฟังดูตลกในมุมมองคนพูดลาว
สำเนียงอื่น เอกลักษณะเช่นนี้สันนิษฐานว่ามาจากการที่คนชาติพันธุ์กวยหรือกวยที่อยู่
ศรีสะเกษมาก่อน รับภาษาลาวเข้ามาเป็นภาษาสื่อสาร ภาพ: สารานุกรมภาษาอีสาน
น-ไทย-อังกฤษ โดย ปรีชา พิณทอง หน้า M

กะให้น้อยเอ็กน้อยใจ หน้าพูดเป็นตุตจ่าลตอยู่จัก 10-15 นาที จังค่อยเกิดตระหนักได้ว่า ฉากในหนังอยู่ต่างอำเภอ
ซึ่งเว้าคนละสำเนียง...! อำเภอชุมน้อย ซึ่งแต่ก็แต่ก่อนกะอยู่ในอำเภอเมียงฯ หนีหละ เป็นอำเภอที่มีสำเนียงลาว
หลากหลายแสง บ้านชุมใหญ่กะลือกออกไปทางนอก เลี้ยว ห่างไปพอ 2-3 กิโลเมตร บ้านจอมกะสิไปอีกแนว บ้า
นโน้นคู้กกะบ่คู้กัน คนในเมียงอย่างข้อยกะบ่ได้ผู้นำเพื่อนปานได้ เบ็งเอาในหนังสือสารานุกรมอีสานของพ่อใหญ่
ปรีชา พิณทอง ลาวกะเขียนชาร์ตสำเนียงอีสานไว้แค่สิบสองสำเนียงเท่านั้น บ่ได้มีบันทึกไว้ดอกสำเนียงของบ้านโนน
คุณ บ้านเกิดของผู้กำกับ *ไต่บ้านเดอะซีรีส์*

บัดนี้พอเกิดความเข้าใจ กะเลยเกิดจิตป่อยวาง ในที่สุดกะเกิดพุทธิปัญญาขึ้นมาว่า: เอ้อ นี่หละ ความเปนอีสานสมัยนี้

คือความที่มันบ่มีศูนย์กลาง ต่างกะเป็น “ชายขอบ” ซึ่งกันแลกัน บอได้เป็นศัตรูผู้ใต้ อยู่ร่วมกันไปจั้งสี่ บ้านโนนคูณ เป็นชายขอบของเมืองศรีสะเกษ เมืองศรีสะเกษกะเป็นชายขอบของบ้านโนนคูณคือกัน

คิดได้จั้งสี่แล้ว มันกะบ่สำคัญสำหรับข้อที่ใด่ว่า ไทบ้านเดอะชีรีส์ มันใช้สำเนียงอี่หยัง

โปรดสังเกตว่า มี “ภาษาอีสาน” เพียง 9 สำเนียงที่ได้รับการบันทึกรายละเอียดฐานเสียง โดยจำแนกเป็นจังหวัดตามกระทรวงมหาดไทย ชวนให้นึกถึงชื่อตัวละครต่างๆ อย่าง อุบล เกษ รินทร์ ภูมิ แก่น ฯลฯ ในภาพยนตร์เรื่อง อักนะ ’สารคาม (ธัญญ์วาริน สุขะพิสิษฐ์ กำกับ, 2554) ที่เป็นกิมมิกชวนให้นึกถึงความเป็นอีสาน (และความเป็นกรู

งเทพฯ ของตัวละครเอก “เทพ” ผู้ตอนท้ายเรื่องก็ยอมรับความเป็นหมอลำอีสานของ
ตนเองที่สุด) แต่มีได้มีความหมายเฉพาะตัวลึกลงไปกว่านั้น และโปรดสังเกตอีกว่า ข้อ
1-3 มีการบอกภาษาว่าเป็นภาษาไทยหรือภาษาลาว แต่ตั้งแต่ข้อ 4-12 ไม่มีการบอกชื่อ
ภาษา ภาพ: สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-
อังกฤษ โดย ปรีชา พิณทอง หน้า J

หฤษฎ์ มหาทนต์ นักเขียนและอดีตนักโทษการเมืองคนขอนแก่น เคยตั้งโจทย์ไว้ว่า คนอีสานรุ่นใหม่นี้ ลีต้องมาร่วม
หาคำนิยามกันว่า ความเป็นอีสานสำหรับคนรุ่นเฮาหนี มันเป็นจั่งได้ คนรุ่นที่บ่ได้อี้ออยากปากกั้ตั้นถีบคือคนรุ่นแรก
และบ่ได้ไฝ่ฝืนอยากสิเป็นเจ้าคนนายคนคือคนรุ่นสอง แต่เป็นคนรุ่นสามที่มีการศึกษา แต่กะยังมีความรู้สึกว่าถึกมอง
ว่าแตกต่างและหลายๆ เทียกะต่ำต่อยกว่าผู้อื่น คนรุ่นสามที่บ่ได้กลายเป็นคนกรุงเทพฯกรุงเทพฯ แต่กะบ่แม่นแบบส.ป.
ป.ลาว คือกัน!

ความคิด ความฝัน แฝงชั้น แนวกินแนวอยู่ ของคนรุ่นเฮา ที่เป็นโตของโตเจ้าของ — นี่คือสิ่งที่หมู่เฮาต้องช้อยกันชอก
แสวงหาคำตอบ

“ไ้บ้านเดอะซีรีส์” สำหรับช้อยแล้ว คือส่วนหนึ่งของคำตอบนั้น หนังสือบ่สามารถขอทุนสร้างจากกรุงเทพฯ ได้ แต่กะ
มีทุนภรรยาสนับสนุน หนังสือบ่ใช้นักสะแตงค่าโตสูงมาเป็นโตตั้งดูตรายได้แต่กะได้รายได้เป็นกอบเป็นก้า

ค้นเบิ่งในโตหนังสือ กะสิเห็นว่า ภาพของความเป็น “เจ้าคนนายคน” อย่างข้าราชการครู หมอ ผู้ใหญ่บ้าน กลับบ่ได้
เป็นสิ่งที่ต้องมาฮีอำนาจเหนือไ้บ้าน ถึงแม้ “ครูแก้ว” กับ “หมอปลาวาพ” สิรูปงามนามเพราะปานได้ พระเอกไ้
บ้านของเฮากะเป็นผู้มีอำนาจเลือก ถึงแม้ผู้ใหญ่บ้านสิมีอำนาจประกาศผ่านเครื่องเสียงว่าห้ามผู้ใดไปช้อยเฮ็ดนา
ลูกชายตน แต่ไ้บ้านกะยังหลบเสียงคำสั่งไปช้อยได้เมื่อเห็นต้นเข้าล้มระเนระนาดในนา

และภาพความอี้ออยากต้องซุดหาเผือกหามันของคนอีสาน กะเหลือเป็นฉากเล็กๆ ชวนหัว ตอนทีเด็กน้อยตีกัน
ในห้องเรียน พระเอกลาวไปห้าม พอถามเด็กผู้หนึ่งว่าเป็นหยังจั่งตีกัน มันชี้หน้าหมู่มันแล้วตอบว่า

“มันกินยางลบผมครับ”

“มันหอม กูหิวกะเลยกิน” น้องชายของพระเอกผู้เป็นตัวการให้เหตุผล แล้วกะหันไปหาพระเอกแล้วว่า

“ใสหละข้าวบาทกุ” มันทวงเงินทีพระเอกลาวบ่ยอมให้ แต่เอาไปเลี้ยงผู้สาวแทน

ตอนเบิ่งฉากนี้ในโรงหนัง ช้อยได้ยินแต่เสียงหัว เทิงของช้อยและของผู้อื่นอีกหลายสิบชีวิต

นอกจากนั้น กรุงเทพฯ กะบ่แม่นศูนย์กลางที่ต้องอยู่ในความนึกคิดตลอด บัก “ปอง” ลูกผู้ใหญ่บ้าน จบบริหารธุรกิจ
มาแต่กรุงเทพฯ เว้าแต่ภาษาไทย สุดท้ายกะยังนับเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไ้บ้าน ถึงแม้ว่าลีซาดๆ เกินๆ คือค่นบ่พอ
ที่บ่เห็นแนวสิประสบความสำเร็จได้อี้อลสิ แต่หนังสือบ่ได้เฮ็ดให้ “ปอง” เป็นชั่วตรงข้ามของพระเอก และทีแน่นอนกะ
คือ “ปอง” บ่คึดอยากหลบกับไปหาผู้สาวคน กทม.

พบว่าลิเป็นสำเนียงอีหยังกะอยู่กันได้อย่างเสมอภาพ ภาษาไทยกะภาษาลาวบ่ได้เป็นปฏิบัติกันเฮาสามารถได้ยินพระเอกเว้าว่า “ขอโทษมากจ้” เป็นสำเนียงไทยมาตรฐาน ในประโยคเดียวกับที่คำอื่นๆ เป็นสำเนียงลาวได้โดยชัดเขิน

คือเฮาสื่ออยู่ในยุคที่ความเป็นอีสาน ความเป็นศรีสะเกษ ความเป็นบุรีรัมย์นี้ มันสิสรรคสร้างไปทางใต้กะได้เนาะ “ความเป็นอีสาน” กลายเป็นสัญชญาณเลื่อนลอยแล้วแต่ว่าเทศบาลแต่ละเมืองสิสรรหาเอกลักษณ์มาตบแต่งให้มันเกิดมันมีขึ้นมา ส่วนโตตนเก่าๆ กะฮอดเวลาค่อยๆ เลือนหาย

คือจั้งศรีสะเกษนี้ สำเนียงซึ่งเกิดแต่ลูกหลานคนกวายคนส่วยมาหัดเว้าลาว กะบ่ได้ถึกเซ็ดชูเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ในเมื่อบัดนี้มีอะควอริยมแสดงปลานานาพันธุ์สุดบรรเจิดมาแล้ว ความหลากหลายทางเครือญาติชาติพันธุ์ ส่วย ลาว เขมร เยอ ดั้งเดิม กะบ่ได้เป็นจุดขายที่ไต่แล้ว คือกันกับผามออีแดงกะเขาพระวิหาร ยามนี้ผู้ไต่ไปเที่ยวผามออีแดง กะบ่ได้ไปเบ็งของโบราณที่กับไปสัมผัสความงามอันลอมล่องของทะเลหมอกแล้วหละเนาะ.

ป้ายโฆษณาเขียนมือสำหรับภาพยนตร์เรื่อง 'หมู่บ้านเดอะซีรีส์' ริมตลาดสดศรีสะเกษ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับทุนสร้างจาก “เสี่ยโต้ง” สิทธิพงศ์ อังคสกุลเกียรติ นักธุรกิจและนักการเมืองถิ่นเมืองศรีสะเกษ ลูกชายนายกเทศมนตรีตลอดกาลของที่นี่ เจื่อนไขการให้ทุนกำหนดให้ใช้นากตามแลนด์มาร์กต่างๆ ของศรีสะเกษ ซึ่งรวมไปถึงโรงหนังในห้าง “ซุ่นเฮงพลาซ่า” ที่เป็นเจ้าของป้ายนี้อีกด้วย ฉันทสงสัยว่านี่จะเป็นโมเดลการอุปถัมภ์งานศิลปะภาพยนตร์ของอีสานศตวรรษที่ยี่สิบเอ็ดหรือเปล่า ที่คนรวย (เชื้อสายจีน) ในตัวจังหวัดจะเป็นโปรดิิวเซอร์ให้กับศิลปินที่บ้าน (เชื้อสายอื่น) นอกเมือง